

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*

(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция:

Министерство на образованието и науката

Нормативен акт:

Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 162 на Министерския съвет от 20.06.2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления

За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода:

второ шестмесечие на 2017 г.

Дата:

20.12.2017 г.

Контакт за въпроси: m.pagelski@mon.bg

Телефон: 02/9217 578

1. Дефиниране на проблема

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.

Предложеният проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 162 на Министерския съвет от 20.06.2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления има за цел да промени определени възникнали диспропорции при финансирането на държавните висши училища – съществуващ дисбаланс във връзка с финансирането на отделните професионални направления.

По този начин се цели повишаване ефективността на публичните разходи в системата на висшето образование.

Необходимостта от корекция на съотношенията в нормативите между отделните професионални направления възниква от създадения към момента дисбаланс във

държавното финансиране и това е видно от публично достъпните отчети за касово изпълнение на бюджетите на държавните висши училища. Притежаването на огромни наличности по сметките от определени висши училища, обучаващи студенти и докторанти само в една от областите на висше образование е индикатор за неефективност на публичните разходи и за съществуващо нецелесъобразно разпределение на публични средства.

Видно от публично достъпните отчети за касово изпълнение на бюджетите на държавните висши училища е, че медицинските университети в България към момента притежават значителни наличности по сметките си. Балансирането на системата ще доведе до по-голяма ефективност на публичните разходи. Отчетен е фактът, че тези държавни висши училища събират значителни такси за обучение, особено за платеното си обучение, което предоставят. Намалването на диференцирания норматив за обучение по професионалните направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“ и запазването на сега действащите нормативи за професионалните направления „Обществено здраве“ и „Здравни грижи“ в никакъв случай няма да доведе до липса на средства в нито един аспект на тяхната дейност.

Формирането на наличности по смисъла на чл. 90, ал. 9 от Закона за висшето образование или т. нар. „преходни остатъци“ представляват превишаване на приходите над разходите в края на годината и преминават в бюджета на висшите училища за следващата година. За всичките 33 държавни висши училища към 31.12.2016 г. общият размер на тези средства по сметки в Българската народна банка и други търговски банки е 266 284 833 лева, като само за четирите медицински университета, които провеждат обучение по професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ (без МУ-Плевен), „Фармация“, „Обществено здраве“ и „Здравни грижи“ те са 130 275 081 лева, което представлява 48% от общия дял. Този процент се запазва и към 30.09.2017 г., като в абсолютна стойност тези средства за четирите медицински университета се увеличават на 151 532 785 лева.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

След редица постъпили предложения от държавните висши училища за промяна на диференцираните нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления, със Заповед № РД 09-1320/08.09.2016 г. на министъра на образованието и науката беше формирана работна група, в която участваха ректори на висши училища по предложение на Съвета на ректорите на висшите училища в Република България с цел обсъждане, анализиране и изготвяне на акта за изменение и допълнение на Постановление № 162/2001 г. След анализиране на моментното състояние на финансирането на висшето образование в Република България се установяват определени диспропорции между приходите и извършваните разходи от държавните висшите училища при обучението което предоставят.

Финансирането им е процес, в който се разпределят публични средства за нуждите на страната и обществото. При сегашните коефициенти в ПМС 162/20.06.2001 г. се формират излишъци на средства при финансирането на определени професионални направления като „Медицина“, „Стоматология“, „Фармация“, „Обществено здраве“ и „Здравни грижи“ и съществени дефицити на средства в останалите области на висшето образование (педагогически, хуманитарни, технически и изкуства). В този смисъл, настоящите диференцирани нормативи в постановлението конкретно за професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“ не изразяват себестойността на образователния процес на обучаващите се, а я надвишават значително.

В изследване на Националния център за информация и документация на тема *„Модели на публично финансиране на висшето образование. Нова програма на Европейския съюз за развитие на висшето образование“* е направен анализ на финансирането на висшето образование в редица европейски държави. Видно от него е голямата диференциация на финансиране, най-вече на база постигнати резултати в областта и стимулиране на иновациите. Различните области на висше образование също биват финансирани с различни коефициенти и тежести, като отношението между най-силно финансираните професионални направления и най-слабо финансираните е не по-голямо от 5 към 1. При сега действащите разпоредби на ПМС № 162/2001 г. се наблюдава наличие на почти двойно по-големи диспропорции между отделните професионални направления, тъй като за професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“ диференцираният норматив е в размер 9,40, докато при „Икономика“, „Администрация и управление“ и „Туризм“ е 1,00.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки на Постановлението.

2. Цели

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Основната цел, която си поставя нормативната промяна, е премахване на съществуващия дисбаланс във връзка с финансирането на отделните професионални направления. Целта съответства на целите от действащата стратегическа рамка в областта на висшето образование, включително на Цел 5.6 „Повишаване на средствата за финансиране на висшето образование и науката и на ефективността на използването им чрез усъвършенстван модел на финансиране“ от Стратегията за развитие на висшето образование в Република България през периода 2014-2020 г.

3. Идентифициране на заинтересованите страни

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Приемането и действието на постановлението засяга широк кръг заинтересовани страни, върху които нормативният акт ще има пряко въздействие – Министерството на образованието и науката, в качеството на първостепенен разпоредител с бюджет, 33 държавни висши училища, в качеството на второстепенни разпоредители с бюджет, студенти и докторанти, обучаващи се в професионални направления „Медицина“, „Стоматология“, „Фармация“, „Обществено здраве“ и „Здравни грижи“ и такива, обучаващи се в останалите професионални направления.

Косвено въздействие ще бъде оказано по отношение на общността от хора в качеството си на източник на публични средства.

4. Варианти на действие

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на

действие от страна на държавата, включително варианта "без действие"

Идентифицирани са следните варианти на регулативна намеса:

Вариант 0 – да не се прави нищо (без действие; нулев вариант);

Вариант 1 – предприемане на законодателни мерки;

Вариант 2 – повишаване на диференцираните нормативи за издръжка на обучението на останалите професионални направления, без да бъдат намалявани тези по професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“.

Вариант 0 – непредприемане на действие. Нулевият вариант означава да не се предприемат никакви действия. Ако се приложи вариантът „Без действие“, преди всичко няма да бъде преодолян съществуващ дисбаланс във връзка с финансирането на отделните професионални направления.

Липсват субективни и обективни данни, от които би могло да се направи изводът, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. Поради горепосоченото Вариант 0 – да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен.

Вариант 1 – предприемане на законодателни мерки.

В Постановление № 162 на Министерския съвет от 2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления предложените промени се изразяват в изменението на част от коефициентите, по които се умножава базовият норматив за издръжка на обучението, а именно:

1. за професионални направления „Обществено здраве“ и „Здравни грижи“ – коефициентите остават съответно „2,40“ и „5,00“;
2. за професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“ – коефициентът „9,40“ се заменя с коефициента „8,50“.

По този начин ще бъде постигнат баланс в системата на финансиране на държавните висши училища и ще бъдат до голяма степен преодолените създадени се дефицити в определени професионални направления. Балансирането на системата ще доведе до

по-голяма ефективност на публичните разходи. Намаляването на диференцирания норматив за обучение по професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“ в никакъв случай няма да доведе до липса на средства в нито един аспект на тяхната дейност.

Вариант 2 – повишаване на диференцираните нормативи за издръжка на обучението на останалите професионални направления, без да бъдат намалявани тези по професионални направления „Медицина“, „Стоматология“ и „Фармация“.

Вариантът с повишаване на всички диференцирани нормативи за издръжка на обучението ще доведе до значително увеличаване на общия размер на средствата за издръжка на обучението и до надхвърляне на разходните тавани заложи в тригодишната бюджетна прогноза.

На основание горепосоченото – Вариант 1 следва да се приеме като необходим и възможен.

5. Негативни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат втoростепенни и кои да са значителни.

Вариант 0 – да не се прави нищо /без действие; нулев вариант/. При този вариант биха възникнали изключително негативни последици върху структурата на висшето образование в Република България. Увеличаване на установените излишъци на средства при финансирането на определени професионални направления и дефицити на средства в определени области на висшето образование (педагогически, хуманитарни, технически и изкуства) ще допринесе за неконкурентна среда.

Крайни потърпевши от това развитие ще бъдат част от висшите училища и от студентите и докторантите, поради поставянето им в относително по-неблагоприятно положение във връзка с установената международна практика относно уеднаквяване

на образователната инфраструктура по отношение на финансирането.

Запазването на текущото положение няма да има негативни ефекти относно екологичното равновесие, както и няма да доведе до промяна в административните тежести на бизнеса.

Вариант 1. В процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани негативни ефекти в икономически и социален план при предприемане на регулаторна намеса.

Прилагането на Вариант 1 не би следвало да доведе до отрицателни въздействия върху заинтересованите страни и не би следвало да има отрицателни икономически, социални, екологични и други негативни ефекти.

Вариант 2. Основният недостатък на този вариант е, че изисква значителен допълнителен финансов ресурс, който не може да бъде осигурен. Общият брой на професионалните направления, по които се провежда обучение в държавните висши училища е 52 и приравняването на 49 от тях към останалите 3, с цел постигане на по-ниско съотношение на финансиране би довело до почти двойно увеличение на бюджета на държавните висши училища. Допълнителен финансов ресурс в размер на няколкостотин милиона лева годишно за издръжка на обучението е нереалистична цел.

6. Положителни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0. При неприемане на Постановлението не се очакват положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни. Не се предвиждат конкретни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи при бездействие.

Вариант 1 – Приемането и прилагането на Постановлението на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 162 на Министерския съвет от 2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един

студент по професионални направления се очаква да има положително въздействие в социален и икономически план, като подпомогне повишаване ефективността на публичните разходи в системата на висшето образование.

Промяната, която ще настъпи при приемането и действието на Постановлението, ще окаже пряко въздействие най-вече върху крайния потребител – огромната част от студентите и докторантите, и от висшите училища, поради поставянето им в относително по-благоприятно положение във връзка с установената европейска практика относно уеднаквяване на образователната инфраструктура по отношение на финансирането.

Положително въздействие се очаква и по отношение на постигането на стратегическите цели на национално ниво в областта на висшето образование, включително на Цел 5.6 „Повишаване на средствата за финансиране на висшето образование и науката и на ефективността на използването им чрез усъвършенстван модел на финансиране“ от Стратегията за развитие на висшето образование в Република България през периода 2014-2020 г.

Вариант 2 - При приемането на този вариант на действие съотношенията при финансирането на отделните професионални направления ще се намалят и по този начин да се постигне пропорция от 5 към 1 между най-силно и най-слабо финансираните. Вариантът обаче е нереалистичен, тъй като необходимият за това ресурс не е наличен и заложен в държавния бюджет на Република България за 2018 година.

В резултат на горепосоченото се налага изводът, че Вариант 1 съдържа потенциал за разрешаването на идентифицираните проблеми.

7. Потенциални рискове

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са установени възможни рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

Ще се повиши

Ще се намали

Няма ефект

Приемането и действието на Постановлението нямат ефект върху административната тежест за физическите и юридическите лица.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващи режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри?

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те:

Не се създават нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Няма ефект

Постановлението няма ефект върху малките и средните предприятия.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

Не

Проектът на нормативен акт не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна

оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Имена и длъжност: Соня Кръстанова, директор на дирекция „Финанси“

Дата:

Подпис:

В настоящата частична предварителна оценка на въздействието са извършени промени спрямо препоръки в становище на дирекция „Модернизация на администрацията“ от специализираната администрация на Министерския съвет.